Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Pakita Uria Mancisidor

Zarautz, Gipuzkoa (1937)

Aurkibidea

Biografia

Isasti baserrian jaio zen, Urtetan. Antonio Eizagirrerekin ezkondu eta Gurmendin bizi izan da harrezkero, Urteta auzoan bertan.

Zintak

ZAR-009

- **Proiektua**: Zarautz Hizketan - Zarauzko euskara eta ahozko ondarea
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Maiz, Belen - Muniozguren, Fernando - Zabaleta Zuloaga, Miren
- **Data**: 2004-12-21
- **Iraupena**: 92 min
- **Euskarria**: MiniDV
- **Kodifikatzailea**: Agirrebeña, Aintzane
- **Transkribatzailea(k)**: Zabaleta Zuloaga, Miren

Pasarteak

1. Biografia; jatorria

- **Erref**: ZAR-009/003
- **Iraupena**: 0:02:28. **Hasi**: 00:04:08. **Bukatu**: 00:06:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Non jaioak diren. Pakitak 67 urte ditu. Antonio Izagirre Gurmendi baserrian jaio zen 1933an.

2. Baserriko bizimodua: umetatik lanean

- **Erref**: ZAR-009/004
- **Iraupena**: 0:02:17. **Hasi**: 00:06:36. **Bukatu**: 00:08:53
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Pakitaren bizimodua. Aita gaztea zela hil zitzaion. Baserrian lan handia izaten zuten eta eskolara gutxi joaten ziren. Ganadua zuten eta garia eta artoa ere jorratzen zituzten. Ittulan egitea zer den.

3. Dotrina garrantzitsuena eskolan

- **Erref**: ZAR-009/005
- **Iraupena**: 0:03:58. **Hasi**: 00:08:53. **Bukatu**: 00:12:51
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina

Laburpena:
Komunio txikia zazpi urterekin eta komunio handia hamabirekin. Hau egin ostean ez ziren eskolara joaten. Eskolan gehien dotrina ikasten zuten. Erdaraz ikasten zuten dena.

4. Urtetako eskola

- **Erref**: ZAR-009/006
- **Iraupena**: 0:01:17. **Hasi**: 00:12:51. **Bukatu**: 00:14:08
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Eskola Urtetan bertan zeukaten, sukalde eta guzti prestatua. Inguruetatik jende asko etortzen zen eskolara. Landarbidetik joera handia zegoen Urtetara.

5. Urteta auzoa; bertako festak

- **Erref**: ZAR-009/007
- **Iraupena**: 0:02:03. **Hasi**: 00:14:08. **Bukatu**: 00:16:11
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:
Asteburuetan bakarrik jolasten zuten. Urtetako festak errege inguruan hasi eta inauterietan bukatzen ziren. Auzoko amona bat igandero gazteei kalbarioak ematen hasi zen. Kalera joan zenean neskame ia ez zekien erdaraz.

6. Esne-partitzera kalera

- **Erref**: ZAR-009/009
- **Iraupena**: 0:00:46. **Hasi**: 00:16:38. **Bukatu**: 00:17:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Pakita Gurmendira ezkondu ondoren esne-partitzen hasi zen eta orduan trebetu zen erdaraz.

7. Umetako jolasak

- **Erref**: ZAR-009/010
- **Iraupena**: 0:01:11. **Hasi**: 00:17:24. **Bukatu**: 00:18:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

- Euskara » Euskararen egoera
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Astean zehar ez zuten jolasten, lana izaten zutelako. Jolasak: gordeketan, sokasaltoan... Sokasaltoko abestiak denak erdarazkoak ziren.

8. Euskarazko kantak: bertsopaperak

- **Erref**: ZAR-009/011
- **Iraupena**: 0:00:59. **Hasi**: 00:18:35. **Bukatu**: 00:19:34
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Bertsolaritza
- Euskara » Euskararen egoera
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:
Euskarako abestirik ez zegoen jolasetan. Bertsopaperak egoten ziren euskaraz.

9. Auzokoen arteko jolasak

- **Erref**: ZAR-009/012
- **Iraupena**: 0:00:32. **Hasi**: 00:19:34. **Bukatu**: 00:20:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:
Auzoan elkartzen zirenean jolasten zuten.

10. Eskola kontuak; irakasleak.

- **Erref**: ZAR-009/013
- **Iraupena**: 0:02:54. **Hasi**: 00:20:06. **Bukatu**: 00:23:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Antonio oso goiz hasi zen lanean. Komunioa egin zuenean sega eskatu zuen opari gisa. Dotrina erdaraz ikasten zuten. Irakasleak.

11. Mutikoen entretenimendua gazte-denboran

- **Erref**: ZAR-009/014
- **Iraupena**: 0:01:53. **Hasi**: 00:23:00. **Bukatu**: 00:24:53
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Aisia » Jai-giroa » Beste toki batzuetara jaietara

Laburpena:
Zertan jolasten zuten mutikoek: pilotan, futbolean... Non jolasten zuten. Hamalau urtez gero festatara joaten ziren Urdanetara eta Altzolara.

12. Oinetakoak

- **Erref**: ZAR-009/015
- **Iraupena**: 0:00:49. **Hasi**: 00:24:53. **Bukatu**: 00:25:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:
Abarketak erabiltzen zituzten normalean eta egualdi txarra zenean gomazko zapatak. Etxean abarkak erabiltzen zituzten. Festara joateko neskek aldatzeko oinetakoak eramaten zituzten.

13. Eskola kontuak.

- **Erref**: ZAR-009/016
- **Iraupena**: 0:00:56. **Hasi**: 00:25:42. **Bukatu**: 00:26:38
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Eskolatik piper egiterik ez zuten izaten. Ez zirenez egunero joaten, ez zitzaien gustatzen eskolara joatea.

14. Arrosarioa egunero; Santa Ageda eskea

- **Erref**: ZAR-009/017
- **Iraupena**: 0:02:06. **Hasi**: 00:26:38. **Bukatu**: 00:28:44
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda

Laburpena:
Iluntzero arrosarioa errezatzen zuten etxean. Santa Ageda egunean kanpoko talde asko etortzen ziren.

15. Baserriko ohiturak; janaria

- **Erref**: ZAR-009/018
- **Iraupena**: 0:01:29. **Hasi**: 00:28:44. **Bukatu**: 00:30:13

• **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

• Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
• Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea

Laburpena:
Zer jaten zuten: babarrunak eta azak bazkaltzeko eta porru-patatak afaltzeko. Taloa eta esnea ere egunero jaten zuten. Txerria hiltzen zen urtero baserrian eta etxeko txorizoa eta odolkiak izaten zituzten.

16. Ermandadeak

• **Erref**: ZAR-009/019
• **Iraupena**: 0:01:52. **Hasi**: 00:30:13. **Bukatu**: 00:32:05
• **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

• Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
• Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
• Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:
Zeziña. Ermandadeak izaten zituzten baserritarrek, elkarri laguntzeko. Ganaduren bat gaixotzen bazitzaion baserritarren bati denen artean ordaintzen zuten.

Transkripzioa
- Zeziña ta iten al zan, ordun?
- (Antonio) Bai, bai.
- Bai?
- (A) Zeziña bai. Hua ganaubai etxeen ta. Zea, [...] uaiñ 'e, ermandariai zea esaten zitzaion, e, hamalau bat eo hamabost bagiñan hemen. Bati ganau bat galtzen bazitzaion hari launtzen ziyoen danak, ta. Geo txahala gaixo zeona [...] baldin bazan, hil hua, ta danan arten partittu, ta hua jan, haragiya, hua, hua izaten zan gehiena jaten zana.
- Zein zan ermandade horren zeregiña edo zein izaten zan?
- (A) Geonek, geuk eamaten gendun.
- Baiña zertako sortu zan hori?
- (Pakita) Ganau, ganauba gaixotzen zanian...
- (A) Ganau, ganau, zea, alkarri launtzeko, zea, ganau... Hamalau, hamalau baserritar zea, juntatzen giñan juntatu ta, batei gaunau bat gaixotzen bazitzaion ta akaatzen bazitzaion, hua danan arten jaso ta paatu itten zan. Iñork zeaik ez gendun eukitzen guk, geuk, geonek preziyok in, jartzen giñun hiru komisiyokok, hiru jartzen giñan, hiru, bai, jartzen giñan ta, bai, preziyua in geo. [...] itxekuai ta bestiai tokatzen zitzaiona, harek [...], ta txandak aldatuz, hola eamaten gendun. Ta geo atzea, hoi 're, [...] seitu zun horrek, e!, baiño hoi 're bukatu zan, ta, oain batez.
- Oin ez dao?
- (A) Oain ez do!
- Noiz bukatu zan hori gutxi gorabehera?
- (A) Hori? Nik izango nittun, berroei bat urte nittula, ta oain, oain hoeita hamabi bat urte bai, bukatuko zan hua, hua bukatu zan.
- (P) Orduan, gehienbat zan desgrazin bat ganauakin eo gertatzen baldin bazan, galera haundiya, haundirik ez izateko baserritan, ta...
- (A) Danok [balterua] zeatu, alkarri laundu hua zeatzen.

17. Auzolana

- **Erref**: ZAR-009/020
- **Iraupena**: 0:01:08. **Hasi**: 00:32:05. **Bukatu**: 00:33:13
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:
Auzolana. Garia edo belarra ebakitzeko elkarri laguntzen zioten auzokoek. Ondo konpontzen ziren elkarrekin.

Transkripzioa
- Ta, bestela, auzolanikan ta izaten al zan, auzolana?
- (A) Bai, auzolana asko.
- Ermandadeen bitxartez ala zuen artean?
- (A) Ez, ez, ez, bestela, alkarren arten. Ordun, e, ba, auzokuak bakarrik [...], ordun ez zian danak ondo eraman 'e itten, ta gaizki eamaten zianak 'e aparte, baiño bestela, bai, bai. Hor, gariya [...] bazan, ta belarra ebakitzeko 're bai. Batek lana haundiya baldin bazaukan, danak, lau o bost bat juntatu, ta han [...] hurrengo egunen beste baten, ta hola. Hola asko ibiltzen giñan, bai. Geo jun gauen ta eguardin 'e bai ta, apaiya o zea lana zan tokin, ta. Beti 're itxeako baiño [...] izaten zan hua 're, ta.
- Ta gaiñea, elkartu ezkeo ta beti 're tertuliya in, ta...
- (A) Tertuliya, hoixe! Ta igual...
- Aarra jo 're bai, alkarri, igual.
- Bai, ta parrandak han ta igual, saardua eanaz, hantxe, goizalde arte eon 'e, ta holakotxek in behar, ba.
- Bai, bai, in in behar. Bizitzan holakok 'e in in behar dia.
- (A) Hoitxek izaten zian.
- Orduko dibertsiyua hoi izango zan, gari jotzeak eta.
- (A) Baita, hura 're.
- (P) Baita 're.
- (A) Gari jotzen 'e bai. Hua 're holaxe iten gendun.

18. Ganaduaren inguruko kontuak.

- **Erref**: ZAR-009/022
- **Iraupena**: 0:01:14. **Hasi**: 00:33:35. **Bukatu**: 00:34:49
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Zenbat ganadu zuten. Esnea kalean saltzen zuten. Behi klaseak: suizak izaten zituzten; gerora pintoak ere bai. Nola deitzen zaien txahalei jaiotzean: emeak urrixak eta arrak idiskoak.

19. Basoko lanak

- **Erref**: ZAR-009/023
- **Iraupena**: 0:00:44. **Hasi**: 00:34:49. **Bukatu**: 00:35:33

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Basoko lanak. Neguan egurra bota eta txikitu eta kalean saltzen zen.

20. Sorgin kontuak

- **Erref**: ZAR-009/024
- **Iraupena**: 0:01:27. **Hasi**: 00:35:33. **Bukatu**: 00:37:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:
Sorgin kontuak. Istorio asko entzuten ziren, baina beraien auzoan ez.

21. Gabonetako ohiturak; janaria.

- **Erref**: ZAR-009/025
- **Iraupena**: 0:02:03. **Hasi**: 00:37:00. **Bukatu**: 00:39:03
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak

Laburpena:
Gabonak nola ospatzen zituzten. Oilaskoa edo ardia jaten zuten. Konpota ere egiten zen. Afaldu aurretik arrosarioa errezatzen zuten, baina ez dute abesti berezirik gogoratzen.

22. Altzolako eta Urdanetako jaietara

- **Erref**: ZAR-009/026
- **Iraupena**: 0:02:12. **Hasi**: 00:39:03. **Bukatu**: 00:41:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Auzoko ospakizunak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Altzolara eta Urdanetara joaten ziren festetan. Dantzan egiten zuten eta gero mutil-ardoa egoten zen. Oinez joaten ziren auzoetara. Festa arratsaldean goiz hasten zen eta iluntzean ere bederatzirak aldean bukatzen zen. Antonio 14 urtez gero hasi zen festetara joaten; neskak ere antzera.

Transkripzioa
- Leheno esan dezu Altzola ta Urdaneta ta juten ziñatela festeta, ze iten zenuten?

- (A) Zea, dantzan iñ.
- (P) Orduan soiñuba izaten zan ta!
- (A) Soñuba jotzen, dantzan iñ. Ta geo, mutill-ardua eoten zan Urtetan, Urdanetan ta Altzolan, baita Iñurritzan ta, jira, barriyo guztitan. Ta, geo, ba, ardua handikan, zeatikan...
- (P) Barrikan, barrikatikan.
- (A) Mutill-ardua, ta mutill-ardua, "Urdaneta mutill-ardota jun behar deu, ta Altzola 're bai ta". Geo, hor ibiltzen giñan batzutan, "hangokuai aurten, hi, aurten ez diye eman, ta hurrengo urtian ez zieuk eman behar hairi", ta bata bestia holakotxe zeak, pikek eukitzen giñun.
- Nola juten ziñaten harea, oiñez?
- (A) Oiñez, bueno, hoixe, jata behetik gora, gustoa asko!
- Sasoi earrian!
- (P) Bai!
- (A) Gauen etorri 're bai beandu asko Urdaneta, Altzolatikan 'e. Ordu bi alden igual, ordu bi aldea arte hantxe bertan eon, ta berriz, danba-danba, goitik behera.
- Noiz hasten zan orduan festan, arratsaldian goizo?
- (A) Bai, hasiko zan bost...
- (P) Goizo.
- (A) Bostak aldea behintzat bai.
- (P) Bai, bai. Eta geo illuntzian orduba izaten zan geatzeko 're, e! Behin illunduta, ze ordu jarriko nuke, ba, nik? Beetzik? Ba, bukatzen zanen pexta.
- (A) Bai, bai, itxea 're etorri behar izaten zan, behin...
- (P) Bai, bai, goizo itxea etorri behar izaten zan, ta.
- (A) Neskak, neskak behintzat bai. Neskak ordun goizo erretiau behar izaten zan.
- Ze, ze, ze urtekin hasi ziñaten festeta juten? Zenbat urtekin?
- (A) Esan dizut, ba, hamalau urtekin.
- Bai, e?
- (A) Bai, bai, hamalau urte ezkeo.
- Guraso eskuzabalak, e?
- (A) Bai, hortan. Huaxe uste zigun, jai aatsalden. Igual goizen lana in, ta igual eguardin beandu arte ta, igual arratsaldian 'e bai, e! Igual lana laurak arte, siesta pixkat itten banun in, siestaik in gabe igual, ta geo handik atzea...
- Belarra ondu behar zanen, ta...
- (A) Bai, ba. Belarra ondu behar zanen, ta... Ba, hola, jaien lanak itten 'e izaten zan ordun, e! Bai , ordun...
- Ta neskak zenbat urtekin festeta juten?
- (P) Ba, gu 're hamabost urte o hola. Arte bitarten ez giñan...
- (A) Zuek leheno 're bai.
- (P) Bai? Bai, bertan bai, baiño hola urrutira ta, kanpoa ta ez.
- (A) Bai, urrutira, zea, zuek 'e gu bezelaxe. Altzola ta jungo ziñan zu hamabost urte baiño lehenuo 're ta.
- (P) Bai? Ez dakit, ba! Ez naiz hola gooatzen seguru, baiño.
- (A) Bai, bai, hola.

23. Dantza-kontuak; debekuak

- **Erref**: ZAR-009/027
- **Iraupena**: 0:01:35. **Hasi**: 00:41:15. **Bukatu**: 00:42:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

• Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:
Dantza-kontuak. Normalean soltean egiten zuten, baina galarazita zegoela ere egiten zuten. Neskak kongregazioan egoten ziren eta dantza eginez gero bota egiten zituzten. Zarautzen bazen dantza helduaren kontrako bikario gogor bat.

Transkripzioa
- Dantzan ta, ze, ze dantza? Solte?
- (A) Sueltua.
- Ta agarraua?
- (P) Biyak.
- Biyak, baiña beranduao, beranduao.
- (A) Beranduo, agarraua uzte ez zan garaia o zea ezautu nun nik Urtetan 'e.
- A bai, e?
- (A) Bueno... Zarautzen hor bazan hor zea bat, bikaio bat, bueno! Haekin ze zea ibiltzen zian hemen! Galaazita eoten zan baltsan ittia, ta zea, Musika Plazan ta jundakuan bai...
- (P) Bai, ba, kongreaziyuan, kongreaziyuan eoten zian nexkak zinta jarrita ta, hillen behin komuniyoa jun ez ta, kongreaziyua izaten zan eta, esaten zitzaiona ta. Geo baltsen ta iñ ezkeo mutillakin ta, hoi bikaiuak kongreaziyotikan fuera.
- E?!
- (A, P) Bai.
- Ta konfesau in behar gaiñea!
- (P) Eta konfesau in behar, hombre!
- (A) Konpesatu, bai, hua txarrena! Hua txarrena izaten zan! Beno, ta geo, hemen zearako behintzat, Urtetako behintzat bikaio harek zea haundiya zun, gorroto haundiya o. Hemen baltsen itten zala, ta honei eutsi nahi izaten ziyon xuxen.
- Ta etorri iten al zan bera?
- (A) E?
- Bera etorri...
- (A) Ez, ez zan etortzen, baiño, nolabaitt enteatzen zana zan, izaten zian ba, bertan 'e nunbaitt eo... uain aitzen dittugu...
- (P) Uain, uain txibatua esaten zaie, baiño leheno 're izaten zian...
- (A) Uain, uain aitzen dittugu igual, nola, nola itten zuen, hua enteatzen dana izango zan. Ta oso gogorra zan hua, bikaiua.
- Ordun, gehienbat jaietan dantza kontua.
- (A) Bai, bai.
- (P) Bai, dantza. Gu pexta jun ta bueno...
- Herri kirolak eta izango zian, ba?
- (P) ... soiñuba hasiko zan, eta uain bezela, jendia iñor dantzan hasi gabe ta ez. Ya, kuadrilla jartzen giñan, ta bueno, dantza. Arratsalde guztiyan dantzan.

24. Herri-kirolak

• **Erref**: ZAR-009/028
• **Iraupena**: 0:01:50. **Hasi**: 00:42:50. **Bukatu**: 00:44:40
• **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

• Aisia » Kirola » Herri-kirolak
• Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
• Aisia » Kirola » Beste kirol batzuk

Laburpena:
Auzoetako festatan izaten ziren herri-kirolak. Herri-kirolean aritzen zirenak. Urtetan ez zegoen kirolerako zaletasun handirik. Auzoetakoen arteko pikeak. Entzun izan dute halako konturik, baina ezagutu ez.

25. Auzo-bideak nola egin ziren

- **Erref**: ZAR-009/029
- **Iraupena**: 0:01:37. **Hasi**: 00:44:40. **Bukatu**: 00:46:17
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:
Auzorako bidea noiz eta nola egin zuten. Diputazioak egin zuen, baina jornalaren truke joaten ziren bertara lanera. Baserrietarako bideak gero bakoitzak egin behar izan zituen.

26. Erromerien inguruko kontuak: Urtetako festak

- **Erref**: ZAR-009/030
- **Iraupena**: 0:04:56. **Hasi**: 00:46:17. **Bukatu**: 00:51:13
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:
Festa lehenago Elizemendin egiten zen. Urte bakoitzean baserri ezberdin baten ospatzen ziren festak. Etxeetakoek jartzen zuten dirua festetarako, baina soinujolea eta beste zenbait kontu mutil-ardoak ordaintzen zituen. Baserrietan gonbidauak izaten ziren. Apaizari errespetu handia zioten. Gero nesken festa ere bazegoen. Neska-laguntzeak.

Transkripzioa
- Bestela, auzuan aldaketak eta, etxe berriyak eta, zeoze izan al da?
- (A) Itxe berrik? Oain bai, oain arte gutxi. Leheno...
- (P) Oain bai, itxe berritu ta oain, oaintxe in dia, oain urte gutxi kamiyuak eta in dian hontan, oaintxe moittu da.
- Pexta nun iten zan ba lehen, pexta, musika ta, dantza ta, nun iten zan?
- (P) Elizamendiñ.
- Goian, kaskoan.
- (P) Hor, Elizamendi.
- Goian.
- (A) Bai, elizan aurreko zea hoi zan, gu, guk aurreneko horrea ikasi gendun biria.
- (P) Mandiyua izaten zan.
- (A) Ta geo aldau itten zan, e! Orduan hua 're zea zan, maiordomua esaten zitzaion ta. Bi, itxe batek hiru urtetan in behar izaten zun, hiru San Sebastian, hiru urtetako San Sebastianeko pextak baserri bati tokatzen zitzaizkon. Ta bi [...] baserriya baldin bazan 'e, berdin. Teillatu beagatik hiru urte ta, gu, bi [...] zan hau 're, ta gu ondo libratzen genun itxe bakarrak bazian urten, hiru urten in ber zianak. Ta, horrek eukitzen zun baiño hark 'e ezin, nahio hola, ta hari paatu iten zitzaion. Ta haren,

paatu nahi ez bazitzaion, nor o nork, beak in behar. Ta haben, Isastin 'e ezautuko nun nik pexta iten, haben bextekua zan, bextekuak in zun. Bi [...] zan Isasti 're ta han pexta. Itxe berdiña, bai. Ta [...] itxian ez det zeatu behiñ 'e nik. Etxebesten 'e urte baten ezautu nun.
- (P) Bai.
- (A) Ta, hor gaiñuntzen Elizamendiñ ta Erromiñen. Urteta beheko zea honek, e! [...] ez.
- Ordun, zuen artean organizatu behar izaten zan festa, ta txandatuta.
- (A) Bai, bai.
- (P) Bai.
- (A) Txandauta in behar izaten zan, hiru urtea, ta in nahi ez bazendun, paatu. Ta paatzen zan. Ordun nik ezautuko nun Errominguai paatzen gure aita zana.
- Eta dirua, etxeak berak ipini behar izanten zun, edo ayuntamientuak ipintzen zun?
- (A) Ez, itxiak, itxiak.
- (P) Itxiak.
- Soiñujoliak eta beak paatu behar?
- (A) Ez.
- (P) Soiñujotzalek...
- (A) Zeak, mutill-arduak, soiñujolek.
- Mutil-arduak.
- (A) Mutill-arduak. Baiño, apaizan hamaiketakua ta [...] izaten zittun; hamaiketakua ez, bazkaia, e!
- Bazkaia.
- (P) Bazkaia leheno.
- (A) Bazkaita etortzen zian hiru, hiru apaiz etortzen zian bazkaita.
- Gaiñea, hura porru-patatakin ez zan konformauko, joe!
- (A) Hairi zea eman behar! Ta, geo, ba, basarritan ez dakit ba ze pasa zan eo, haikin baiño bakarrik nahio, ta zean ematen hasi zian, Pionen ta. Bazkaia paatu hairi, ta han bazkaltzen [...] nik: hamen hamaiketakua in ta geo bazkaia iten zan, bazkaia iten zan han.
- Pionen bazkaltzea, ez dao gaizki!
- (A) Haiek ondo arreglatzen zian.
- (P) Ez, gonbirauk izaten zian, ba, basarritan.
- Bai, bai, bai, bai.
- (P) Eta geo apaizak eta etortzen bazian, ta haien, bakizu zuk zer izaten zan. Ordun 'e bakarrik eman eziñ haiei, ta...
- (A) Bai, apaizakin ordun oaingo alden bildur handiya eukitzen gendun, e!
- (P) Bai, ba.
- Bai, bai, bai, bai.
- (P) Oain apaizakin ta 're normalo hitz ein ta iten dia. Leheno bildurra bezela, o.
- Leheno apaiza autoridadia izango zan, autoridadia.
- (A) Hoixe, gu bildurra. Apaizakin zea bezela pasatzen giñan, txapelkin ibiltzen giñan gu, ta pasaan beti [...] hala in behar izaten, ta!, zea, apaizan paren txapela altxa. Hoixe ezautu gendun guk.
- Ordun, pexta gehienbat mutill-ardok, e, preparatzen zun. Baiña baserritan ta zea, hamaiketakua ta holako...
- (A) Bai, apaizan hamaiketakoa bakarrikan zeaik, pexta behintzat tabernan Hamaiketakoa iten zan eta mutill-ardua, ta geo pextako soiñujotzaillek eta mutill-ardoko zeak, kuadrillak paatzen zun, soiñuba paatu. Ta neskak urten eun bat izaten zan, San Sebastian...
- (P) Biarrena.
- (A) San Sebastian biarrena, o.
- A, neskak, e?
- (A) Zea, neska-pexta.
- Neska-pexta, e?
- (P) Nexka-pexta.

- Ta ze izaten zan hori, ba?
- (A) Ba, bestela bezelako pextak.
- (P) Hori izaten zan, ba, nexkak meza jarri aurrena, San Sebastian. Geo, Kandelaia eguna zan. Meza aurrena ateatzen gendun, geuk, neskak paatu. Eta geo, pexta 're, soinuba nexkak paatzen zuen. Nexka-pexta izaten zan. Ta gaiñontzen, mutillak, mutill-ardok...
- Soiñu-jotzaillek, ba...
- Zuek, zuek, zuek agintaia ordun?
- (P) Gu, ariño...
- Kalabaza earrak emango zenituen, ordun, e? Dantza eskatu ezkeo zuen egunean, e?
- (P) Bueno.
- (A) Ordun, hemen, dantzan ta kalabazak geo itxea abiatzen zanen. Geo itxea laundu in behar izaten zaie, ba, neskak bakarrik ez zian jun nahi izaten.
- Bai, neska-laguntzia ta ingo zan gauez.
- (A) Huaxe in behar ba geo, ta kalabazak orduan izaten zian.
- Urrutiaiño jun, ta ordun...
- (A) E? Ez, abiatutakon, kalabaza ordun ematen zan.
- Aurretik hitz ein gabe?
- (A) E?
- Aurretik hitz ein gabe.
- (A) Beno, baltsian itten ez bazenun [...] hitz eiten zailla zan. Geo baltsa ta hasi zanen ta hitz eitten zan.
- Bestela ezin zan hitz ein?
- (A) Bestela zailla zan., dantzan zean, danok bueltan saltoka gabiltzala... Oain, hurrengo jaitako, gaur juten bazian, ta hurrengo jaitako igual zeatu hitz einda eon, ta. Geo tartian berriz beste bat hobia tokatzen bazan 'e, txarra izaten zan hua hurrengo jaitako hitz einda jartzia ta.
- Konpromisua.
- (A) Konpromisua. Holaxe ibiltzen giñan!

27. Eskolara kalera hasteko arrazoia

- **Erref**: ZAR-009/032
- **Iraupena**: 0:01:50. **Hasi**: 00:53:38. **Bukatu**: 00:55:28
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Eskola elizaren ondoan zegoen. Maistra bertan bizi omen zen bere familiarekin. Gerora bota egin zuten eraikin hau. Auzora biderik ez zegoenez, irakasleek ez zuten hara joaterik nahi izaten eta auzoetakoak kalera hasi ziren eskolara.

28. Mutil-ardoa nola antolatzen zen

- **Erref**: ZAR-009/033
- **Iraupena**: 0:02:24. **Hasi**: 00:55:28. **Bukatu**: 00:57:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Auzoko ospakizunak

Laburpena:
Mutil-ardoa nola antolatzen zen. Tabernaren ondoan gela bat ordaintzen zuten. Bi barrika ardo ekarri eta haiek edan arte festa egiten zuten. Mutil-ardoko gelan egiten zuten festa San Sebastian hurrenengoan. Neskak ere joaten ziren eta dantzan aritzen ziren.

Transkripzioa
- Mutill-ardoak nola funtzionatzen zun, nola organizatzen zan hori?
- (A) Hua 're kuartua, zan tabernan ondon [...] izaten zan. Kuarto hua paatu in behar, mutillak zeatzen kuarto hua.
- Taberna, tabernakua zan kuartua.
- (A) Ez, aldamenen... Beno, [...] taberna nun zan, Erromiñen eo, bai. Jenealen bai, e! Noizpaitt eongo zan baten taberna ta besten mutill-ardua, Isastin eon zan. Esan det, ba, haben besteko taberna eon zala, ta geo, haben 'e mutill-ardua, euki [...] bi hirutan, holaxe. Baiña taberna zean ondon, mutill-ardua izaten zun. Paatu, zea, urten honenbeste [...] zenbat paatzen zan.
- Ta ze iten zan, mutil-arduak ze iten zun?
- (A) Ba, bi barrika ardo ekarri. Geo, hiru zeatikan, Pionetikan jenealen. Juten giñan aurrena mutillak ardo-probatzea, sapatu baten, ardua aukeratzea. Ta, zeiñ ona zan aukeratu, ta, geo, zeauta eoten giñan, giltzerok urten bi [...] txandak aldatuz, ta, hala, giltzero kargua eaman behar izaten zan, harei giltzero esaten zitzaion. Geo ardo probatzea danok jun, danok eo nahi zianak. Ta, Santa [...] bezpean, irikin jun, ta, barrikak ekarri.
- A, irikin, e?
- (A) Hoixe! Haikin ekartzen gendun. Ta, jarri barrika arduai, ta segi haik ean arte. Ta, jana gutxi izaten zan. Apai bat iten gendun, konttu iteko eunen, zea, apaia izaten zan, intxaurrak eta ogiya... Telefonua, ez al dao Mikel hor?...
- Ta ordun fuego, jo ta fuego ean arte.
- (A) Bai, haitxek pestak, ta aittonai ta 're o aittai ta 're ematen gendun ta haik 'e harrapatzen zittun [...] earrak, eta! Hua pexta, hua izaten zan, ardua ematen ta moxkorra...
- (P) Geo mutill-ardoko zea kuartuak izaten zun San Sebastian biarrenen, aparte baldin bazan behintzat, eguardin pexta han, zea baten, e, momentu baten eo hola jun pixkat eta danak, ardua eanez, ta han dantza saio bat in.
- Neskak 'e bai?
- (P) Bai. Neskak, honbre, pixkat!
- (A) Neskak 'e ardua eaten zuen, ordun pixkaka baiño...
- Apaiz hori ez al zan kejatzen? Bakarrik dantzakin?
- (A) Ez, arduakiñ ez.
- (P) Baltsiakin, baltsiakin bakarrik hua.
- (A) Baltsiakin, hura, harek. Harekin zun bildurra.

29. Arropa non garbitzen zuten.

- **Erref**: ZAR-009/034
- **Iraupena**: 0:01:27. **Hasi**: 00:57:52. **Bukatu**: 00:59:19
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:
Beti ezagutu dute ura etxean, baina udaran agortu egiten zitzaien. Garbiketak egitera beheko putzura joaten ziren eta mantak garbitzera errekara astoarekin.

30. Emakumeak/gizonezkoak baserriko lanetan

- **Erref**: ZAR-009/035
- **Iraupena**: 0:00:55. **Hasi**: 00:59:19. **Bukatu**: 01:00:14
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:
Baserriko lana ez zen hain desberdina emakume eta gizonentzat. Emakumeek denetarik egiten zuten. Gizonezkoak 16 urte ingururekin tailerrera hasten ziren.

31. Mutil-ardoa; bertsolariak

- **Erref**: ZAR-009/036
- **Iraupena**: 0:01:47. **Hasi**: 01:00:14. **Bukatu**: 01:02:01
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Bertsolaritza
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Aisia » Jai-giroa » Auzoko ospakizunak

Laburpena:
Mutil-ardoan kantuan eta bertsotan ere egiten zuten, eta sarri borrokan ere bai. Urdanetan baziren bertsolariak, baina Urtetan ez.

32. Auzokoen arteko harremana

- **Erref**: ZAR-009/037
- **Iraupena**: 0:01:38. **Hasi**: 01:02:01. **Bukatu**: 01:03:39
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:
Ez zuten beste auzoetakoekin inolako arazorik izaten eta izen berezirik ere ez zuten auzo desberdinetakoek. Urtetan bertan ondo konpontzen ziren auzokoak elkarrekin.

33. Ezkonduak mutil-ardotik kanpora

- **Erref**: ZAR-009/038
- **Iraupena**: 0:00:35. **Hasi**: 01:03:39. **Bukatu**: 01:04:14
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Aisia » Jai-giroa » Auzoko ospakizunak

Laburpena:
15 urte bete ondoren sartzen ziren mutil-ardoan, eta ezkondu arte. Mutilzaharrek jarraitzen zuten, baina behin ezkonduz gero kanpoan gelditzen ziren.

34. Apustuak

- **Erref**: ZAR-009/039
- **Iraupena**: 0:01:46. **Hasi**: 01:04:14. **Bukatu**: 01:06:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:
Apustuak. Proban egindako apustu bat gogoratzen du: idi batek sei gizonen kontra jokatu zuen. Beste behin, apustua jokatzera zihoazela Guardia Zibilak agertu eta debekatu egin zieten jokatzea.

35. Guardia Zibilen inguruko kontuak.

- **Erref**: ZAR-009/040
- **Iraupena**: 0:01:12. **Hasi**: 01:06:00. **Bukatu**: 01:07:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Polizia

Laburpena:
Guardia Zibilen inguruko kontuak. Lasai ibiltzen ziren orduan.

36. Esne-partitzea eta plazako salmentak

- **Erref**: ZAR-009/041
- **Iraupena**: 0:03:45. **Hasi**: 01:07:12. **Bukatu**: 01:10:57
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Esne-partitzea. Gaztetan, amak egiten zuen beti esne-banatzea eta gerora ezkondu eta gero hasi zen Pakita. Nola joaten zen esnea saltzera. Lehenago jende gehiago joaten zen plazara.

37. Esne litroak eta ilea mozteak prezio bera

- **Erref**: ZAR-009/043
- **Iraupena**: 0:03:26. **Hasi**: 01:12:06. **Bukatu**: 01:15:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Ekonomia eta industria » Txanponak, diru-kontuak

Laburpena:
Esne litroa zenbatean zegoen ez dute gogoratzen. Umeak zirela, esne-litroak 6 errial balio zituen eta ilea mozteak ere berdin. Geroago Pakita plazara joaten zenean ze prezio izaten zuten barazkiek. Astoarekin joaten ziren esnea partitzera emakumeak.

38. Asto emeak erabiltzen ziren tratua eramateko.

- **Erref**: ZAR-009/045
- **Iraupena**: 0:01:40. **Hasi**: 01:15:55. **Bukatu**: 01:17:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:
Astoarekin pasatutako pasadizoak. Normalean asto emeak erabiltzen ziren otsanagoak zirelako. Animalia bakoitza altan dagoenean nola esaten zaion.

39. Gerraosteko gosea; gauez errotara.

- **Erref**: ZAR-009/050
- **Iraupena**: 0:03:36. **Hasi**: 01:23:30. **Bukatu**: 01:27:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:
Gerraostean gose handia pasa zuten. Ogia asko estimatzen zen arrazionamendu garaian. Etxean egiten zituzten taloa eta ogia. Errotara joatea debekatua zegoen eta gauez joaten ziren errotara. Kalekoak okerrago egon ziren baserrikoak baino.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-28

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com